ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ТОШКЕНТ МОЛИЯ ИНСТИТУТИ

“ТАСДИҚЛАЙМАН”	“КЕЛИШИЛДИ”
ТМИ Ректори в.в.б.	Олий ва ўрта махсус таълим
С.У.Мехмонов	вазирлиги
________	________
2020 йил “27” 06	2020 йил “14” 08

Рўйхатга олинди: № БД- 5230900
2020 йил “14” 08

АУДИТ
ФАН ДАСТУРИ

Билим соҳаси:	200000 – Ижтимоий соҳа, иқтисод ва ҳуқуқ
Таълим соҳаси:	230000 – Иқтисод
Таълим йўналиши:	5230900 - Бухгалтерия ҳисоби ва аудит (тармоқлар бўйича)

Тошкент 2020

Фан/модуль коди MBIAF		Ўқув йили 2020-2021	Семестр 5-8	ECTS - Кредитлар 18	
Фан/модуль тури Мажбурий		**Таълим тили** Ўзбек/рус		**Ҳафтадаги дарс соатлари** 4	
1.	**Фаннинг номи**		**Аудитория машғулотлари (соат)**	**Мустақил таълим (соат)**	**Жами юклама (соат)**
	Аудит		240	300	540

2. I. Фаннинг мазмуни

"Аудит" фанининг асосий мақсади – талабаларда хўжалик юритувчи субъектларнинг молиявий-хўжалик фаолиятини аудиторлик текширувидан ўтказиш, молиявий ҳисобот бўйича аудиторлик хулосаси ҳамда ҳисоботини расмийлаштириш, аудитнинг профессионал хизматларини кўрсатиш бўйича назарий ва амалий билимларни шакллантиришдан иборат.

Фаннинг вазифаси – талабаларга Ўзбекистон Республикасида аудиторлик фаолиятини ташкил қилишнинг ҳуқуқий ва ташкилий асослари; аудиторлик касбига малакавий ва ахлоқий талаблар, аудитда муҳимлик тушунчаси ва аудиторлик риски, аудиторлик текширишни режалаштириш, аудиторлик текшириш вақтида бухгалтерия ҳисоби ва ички назорат тизимини ўрганиш ҳамда баҳолаш, аудиторлик далиллар, эксперт ишларидан ва бошқа аудиторлик ташкилоти маълумотларидан фойдаланиш, аудиторлик танлаш, аудиторлик ҳисоботи ва хулосаси; узоқ муддатли активлар аудити, жорий активлар аудити; мажбуриятлар аудити; хусусий капитал ҳамда даромадлар ва харажатлар аудити ҳақидаги назарий-амалий билимларни ўргатишдан иборатдир.

II. Асосий назарий қисм (маъруза машғулотлари)

II.I. Фан таркибига қуйидаги мавзулар киради:

АУДИТНИНГ НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ (1-МОДУЛ)

1-мавзу. Аудитга умумий тавсиф

Аудитнинг моҳияти ва ривожланиш тарихи. Аудитнинг мақсади ва вазифалари. Аудитнинг ривожланиш босқичлари. Тасдиқловчи аудит. Мақсадли системали аудит. Таваккалчиликка асосланган аудит. Ўзбекистон Республикасининг молиявий назорат тизимида аудитнинг тутган ўрни. Аудит ва бухгалтерия ҳисобининг фарқли жиҳатлари. Аудитнинг турлари ва шакллари. Мос келувчанлик аудити. Операцион аудит. Молиявий ҳисобот аудити. Ички аудит. Ташқи аудит. Аудит хизматлари бозорининг ривожланиш истиқболлари таҳлили.

2-мавзу. Аудитнинг норматив-ҳуқуқий асослари.

Аудиторлик фаолияти тўғрисидаги қонун ва бошқа норматив - ҳуқуқий ҳужжатлар шарҳи. Аудит стандартлари ҳақида тушунча, уларнинг аҳамияти ва турлари тавсифи. Аудиторлик ташкилотлари фаолиятини ташкил этиш тартиби. Аудиторлик фаолиятини амалга ошириш учун лицензия бериш, лицензия беришни рад этиш, лицензиянинг амал қилиш муддатини тўхтатиш, бекор қилиш, тўхтатиб туриш ёки амал қилишини тиклаш. Аудиторлик касбига қўйиладиган малакавий талаблар. Аудитор малака сертификатини бериш, амал қилиш муддатини узайтириш, қайта расмийлаштириш ва дубликатини бериш тартиби. Аудиторлик фаолиятини тартибга солишда профессионал ташкилотлар роли.

3-мавзу. Аудиторнинг касб этикаси

Аудиторлик этика ҳақида тушунча. Аудитнинг ахлоқ кодексининг мазмуни ва унинг асосий талаблари ҳамда тамойиллари. Аудитда виждонлилик ва объективлик. Профессионал компетентлилик. Махфийлик. Омма учун ахборотни тақдим етиш. Бошқа аудиторлар билан муносабатлар. Аудиторлик ташкилоти ва аудиторларнинг мустақиллиги. Умуминсоний аҳлоқ қоидалари ва маънавий меъёрларга риоя қилиш. Аудиторнинг холислиги ва касбий ваколатлилиги. Аудитор иш сифатини назорат қилиш тартиби. Иш сифатини назорат қилишнинг дастлабки, жорий ва кейинги назорат босқичлари.

4-мавзу. Аудиторлик текширувини режалаштириш

Аудиторлик текширувини режалаштиришнинг тамойиллари ва босқичлари. Аудиторлик текширувига мижозни жалб қилиш ва дастлабки режалаштириш. Аудиторлик шартномаси мазмуни ва унинг шартларини келишиш хусусиятлари. Аудиторлик умумий режаси ва аудиторлик дастурини тузиш тартиби. Аудиторлик умумий режаси, дастури ва аудиторлик хизматини кўрсатиш тўғрисидаги шартномани расмийлаштириш ва улардан фойдаланиш хусусиятлари.

5-мавзу. Аудиторлик текширувида муҳимлик ва риск

Аудитда муҳимлик. Муҳимлик даражасини аниқлашда базавий кўрсаткичлар тизимини шакллантириш тартиби. Муҳимлик даражасини аниқлаш тартиби ва уни аудитда қўллаш. Муҳимлик даражасини аудитда қўллаш тартиби. Аудиторлик риски ва унинг юзага келиш сабаблари. Аудиторлик рискларнинг мақбул тўплами. Аудиторлик рисклар мақбул тўпламининг элементларини баҳолаш. Аудиторлик рискини аниқлаш модели. Аудиторлик рискига таъсир қилувчи омиллар. Муҳимлик даражаси ва аудиторлик риски тушунчаларининг ўзаро боғлиқлиги.

6-мавзу. Аудиторлик текширувида фирибгарликни аниқлаш

Фирибгарлик тушунчаси. Фирибгарлик учбурчаги. Фирибгарлик оқибатидаги муҳим бузиб кўрсатишнинг рискини аниқлаш ва баҳолаш. Молиявий ҳисоботдаги фирибгарликлар. Фирибгарликни олдини олиш ва аниқлаш. Фирибгарлик аниқланганида аудиторнинг ҳатти-ҳаракати. Аудитор учун келишувни давом эттириш имконсизлиги.

7-мавзу. Аудиторлик текшируви жараёнида ички назорат тизимини ўрганиш ҳамда баҳолаш

Текшириладиган корхона (мижоз) фаолиятини ўрганиш. Бухгалтерия ҳисобининг ташкил этилишини ўрганиш. Корхона бухгалтериясининг ташкилий тузилмаси, ташкилий тузилмада кўрсатилган ҳар бир ходимнинг вазифалари ва масъулиятларининг баёни; ҳисоб циклининг муҳим участкалари бўйича ҳужжатлар айланиш режа-графигини текшириш. Корхона ҳисоб сиёсатини ўрганиш. Ички назорат тизимини ташкил этишда қўйиладиган мақсадлар. Ички назорат тизимининг моҳияти ва уни ўрганишдан мақсад. Ички назорат тизимининг элементлари. Ички назорат тизимини ўрганиш ва баҳолашни ҳужжатлаштириш. Аудит стратегиясини ишлаб чиқиш. Назорат рискини баҳолаш.

8-мавзу. Аудиторлик далиллар

Аудиторлик далилларининг моҳияти ва унинг ишончлилигини белгиловчи мезонлар. Эксперт ишларидан ва бошқа аудитор иши натижаларидан далил сифатида фойдаланиш хусусиятлари, аудиторлик текшируви босқичларида далилларни тўплаш тартиби, хўжалик субъектлари томонидан текшириладиган ҳужжатларни аудиторларга тўлиқ ҳажмда тақдим этилишини таъминлаш тартиби, далилларни тўплашда молиявий ҳужжатлардаги номувофиқликларни аниқлаш кетма-кетлиги

9-мавзу. Таҳлилий амаллар

Таҳлилий амаллар мазмуни ва уларни қўллаш мақсадлари. Таҳлилий амаллар турлари тавсифи. Аудиторлик текшируви босқичларида таҳлилий амалларни бажариш тартиби. Таҳлилий амаллар натижаларидан фойдаланиш ва улар самарадорлигини баҳолаш хусусиятлари. Аудиторлик танлаш мазмуни ва уни амалга ошириш тартиби. Аудиторлик текширувида фирибгарликни аниқлаш амаллари тавсифи

АУДИТНИНГ ХАЛҚАРО СТАНДАРТЛАРИ (2-МОДУЛ)

10-Мавзу. Аудит ўтказиш жараёнида маълумотларни йиғиш ва умумлаштириш бўйича аудитнинг халқаро стандартлари

Аудитнинг халқаро стандартларининг, мазмуни, аҳамияти ва таркиби. Аудитнинг халқаро стандартларини мақсади ва умумий тамойиллари. Аудиторлик текширувини ташкил этиш билан боғлиқ стандартлар. Аудиторлик текширувини ўтказиш билан боғлиқ стандартлар.

Аудит ўтказиш жараёнида маълумотларни йиғиш ва умумлаштириш бўйича аудитнинг халқаро стандартлари. Аудит ўтказувчи шахс томонидан қонун ва меъёрий ҳужжатларга амал қилинишини аниқлаш. Хато ва фирибгарликлар мавжуд ҳолат ва жараёнларни таҳлил қилиш. Молиявий ҳисобот санасидан сўнг рўй бериши мумкин бўлган ҳолатларни баҳолаш. Аудит ўтказувчи шахс фаолияти узлуксизлигини баҳолаш.

11-Мавзу. Аудиторлик хулоса ва таклифларининг халқаро стандартлари

Аудиторлик текширувлар натижаларини умумлаштириш ва баҳолаш. Аудиторлик ҳисоботи ва унинг таркиби. Аудиторлик хулосаси ва унинг турлари. Молиявий ҳисобот бўйича аудиторлик хулосалари. Текширувдан ўтказилаётган молиявий ҳисобот таркиби бўйича таққослаш ўтказиш усуллари. Молиявий ҳисобот таркибига кирувчи илова ва тушунтиришлар, уларни баҳолаш тартиби. Аудитнинг махсус жабҳалари. Махсус аудит топшириқлари юзасидан аудиторлик ҳисоботлари. Истиқбол учун тайёрланган молиявий маълумотни текшириш. Компютерли маълумотлар тизими муҳитида аудит ўтказиш хусусиятлари. Халқаро аудиторлик назорати амалиёти йўриқномасидаги бошқа саволлар.

АУДИТ (3-МОДУЛ)
АКТИВЛАР ВА МАЖБУРИЯТЛАР АУДИТИ

12-мавзу. Таъминот жараёни аудити

Таъминот жараёни аудитини ташкил қилиш. Мол етказиб берувчи ва пудратчилар билан ҳисоб-китоблар аудити. Асосий воситалар киримига доир муомалаларни ҳужжатлаштириш, счётларда акс эттиришнинг тўғрилигини текшириш. Номоддий активлар кирими ҳисоби тўғрилигини текшириш. Товар-моддий заҳиралар кирими ҳисобини текширишнинг хусусиятлари. Товар-моддий заҳираларни кирим қилиш ва ишлаб чиқаришга сарфлаш вақтида баҳолашнинг тўғрилигини текшириш.

13-мавзу. Ишлаб чиқариш жараёни аудити

Ишлаб чиқариш жараёнининг мазмуни. Корхона фаолиятида ишлаб чиқариш жараёни аудитининг мақсади, вазифалари ва ахборот манбалари. Корхонада ишлаб чиқариш харажатлари аудитини ўтказишни режалаштириш. Корхона фаолиятида ишлаб чиқариш харажатлари аудитини ўтказиш тартиби. Текширув жараёнида олинган маълумотлар асосида ишлаб чиқариш харажатлари аудити натижаларини умумлаштириш.

14-мавзу. Меҳнат ҳақи ҳисоби ва тўлаш жараёни аудити

Ходимлар билан ҳисоб-китоблар аудитининг меъёрий асослари. Акциодорлик жамиятларида меҳнат ҳақи бўйича ҳисоб-китоблар аудитининг мақсади, вазифалари ва манбалари. Меҳнат ҳақи бўйича ҳисоб-китоблар аудитини режалаштириш босқичи. Ходимлар билан меҳнат ҳақи ва бошқа муомалалар бўйича ҳисоб-китобларни текшириш.

15-мавзу. Мажбуриятлар аудитининг хусусиятлари

Мажбуриятлар аудитининг мақсади, вазифалари ва маълумот манбалари. Бюджет ва бюджетдан ташқари фондларга тўловлар бўйича мажбуриятлар аудити. Мол етказиб берувчи ва пудратчилар билан ҳисоблашиш муомалалари аудити. Харидор ва буюртмачилар бўйича мажбуриятлар аудитининг хусусиятлари. Банк кредитлари ва ижара муомалалари бўйича мажбуриятлар аудитини ўтказиш тартиби.

АУДИТ (4-МОДУЛ)
ХУСУСИЙ КАПИТАЛ ВА МОЛИЯВИЙ НАТИЖАЛАР АУДИТИ

16-мавзу. Хусусий капитал шаклланиши ва тақсимланиши ҳамда таъсисчилар билан ҳисоблашишлар аудити

Хусусий капитал аудитининг мақсади, вазифалари ва маълумот манбалари. Устав капитали аудитининг хусусиятлари. Таъсис ҳужжатларини текшириш тартиби. Қўшилган ва резерв капитали аудитини ўтказиш тартиби. Тақсимланмаган фойданинг шаклланиши ва тақсимланишининг аудити. Хусусий капитал аудити натижаларини ҳужжатлаштириш ва баҳолаш тартиби

17-мавзу. Молиявий натижалар аудити

Хўжалик юритувчи субъектлар молиявий натижалари аудитининг мақсади, вазифалари ва маълумот манбалари. Маҳсулот(иш, хизмат)ларни сотилиши ва ундан кўрилган молиявий натижалар аудитининг хусусиятлари. Харидорлар ва буюртмачилар билан ҳисоб-китоблар аудити. Асосий фаолиятдан олинган бошқа даромадларни текшириш тартиби. Якуний молиявий натижа аудитининг хусусиятлари.

ИЧКИ АУДИТ АСОСЛАРИ (5-МОДУЛ)

18-мавзу. Ички аудит хизматини ташкил этиш

Ички аудит тушунчаси, унинг мақсад ва вазифалари. Ички аудит турлари, унинг ташқи аудит ва тафтиш комиссиясидан фарқли жиҳатлари. Ички назорат хизматини ташкил этиш шакллари. Корхоналарда ички аудит хизматини ташкил этиш босқичлари. Ички аудитнинг корхонанинг бошқа хизматлари ва бўлимлари билан ўзаро боғлиқлиги. Ички аудит хизматининг функциялари, ҳуқуқлари ва мажбуриятлари. Ички аудиторларга қўйилган малакавий ва ахлоқий талаблар. Ички аудиторлик текширувини автоматлаштириш хусусиятлари.

19-мавзу. Ички аудитни ўтказиш хусусиятлари

Ички аудит методикасининг хусусиятлари. Ички аудит жараёнида бухгалтерия ҳисоби ва ички назорат тизимини ўрганиш. Ички аудитни ўтказиш босқичлари тавсифи. Мулк ва мажбуриятлар инвентаризацияси. Ҳисобнинг алоҳида бўлинмаларида ички аудитни ўтказиш тартиби. Ички аудит иши натижаларини ҳужжатлаштириш ва баҳолаш тартиби.

III. Амалий машғулотлар буйича кўрсатма ва тавсиялар

(Семинар машғулотлари), (Мустақил таълим) *ўқув режада кўрсатилган тури (номи) бўйича ёзилади)*

Амалий машғулотлар учун қуйидаги мавзулар тавсия этилади:

АУДИТНИНГ НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ (1-МОДУЛ)

1-мавзу. Аудитга умумий тавсиф

Аудитнинг моҳияти ва ривожланиш тарихи. Аудитнинг мақсади ва вазифалари. Аудитнинг ривожланиш босқичлари. Тасдиқловчи аудит. Мақсадли системали аудит. Таваккалчиликка асосланган аудит. Ўзбекистон Республикасининг молиявий назорат тизимида аудитнинг тутган ўрни. Аудит ва бухгалтерия ҳисобининг фарқли жиҳатлари. Аудитнинг турлари ва шакллари. Мос келувчанлик аудити. Операцион аудит. Молиявий ҳисобот аудити. Ички аудит. Ташқи аудит. Аудит хизматлари бозорининг ривожланиш истиқболлари таҳлили.

2-мавзу. Аудитнинг норматив-ҳуқуқий асослари.

Аудиторлик фаолияти тўғрисидаги қонун ва бошқа норматив - ҳуқуқий ҳужжатлар шарҳи. Аудит стандартлари ҳақида тушунча, уларнинг аҳамияти ва турлари тавсифи. Аудиторлик ташкилотлари фаолиятини ташкил этиш тартиби. Аудиторлик фаолиятини амалга ошириш учун лицензия бериш, лицензия беришни рад этиш, лицензиянинг амал қилиш муддатини тўхтатиш, бекор қилиш, тўхтатиб туриш ёки амал қилишини тиклаш. Аудиторлик касбига қўйиладиган малакавий талаблар. Аудитор малака сертификатини бериш, амал қилиш муддатини узайтириш, қайта расмийлаштириш ва дубликатини бериш тартиби. Аудиторлик фаолиятини тартибга солишда профессионал ташкилотлар роли.

3-мавзу. Аудиторнинг касб этикаси

Аудиторлик этика ҳақида тушунча. Аудитнинг ахлоқ кодексининг мазмуни ва унинг асосий талаблари ҳамда тамойиллари. Аудитда виждонлилик ва объективлик. Профессионал компетентлилик. Махфийлик. Омма учун ахборотни тақдим етиш. Бошқа аудиторлар билан муносабатлар. Аудиторлик ташкилоти ва аудиторларнинг мустақиллиги. Умуминсоний аҳлоқ қоидалари ва маънавий меъёрларга риоя қилиш. Аудиторнинг холислиги ва касбий ваколатлилиги. Аудитор иш сифатини назорат қилиш тартиби. Иш сифатини назорат қилишнинг дастлабки, жорий ва кейинги назорат босқичлари.

4-мавзу. Аудиторлик текширувини режалаштириш

Аудиторлик текширувини режалаштиришнинг тамойиллари ва босқичлари. Аудиторлик

текширувига мижозни жалб қилиш ва дастлабки режалаштириш. Аудиторлик шартномаси мазмуни ва унинг шартларини келишиш хусусиятлари. Аудиторлик умумий режаси ва аудиторлик дастурини тузиш тартиби. Аудиторлик умумий режаси, дастури ва аудиторлик хизматини кўрсатиш тўғрисидаги шартномани расмийлаштириш ва улардан фойдаланиш хусусиятлари.

5-мавзу. Аудиторлик текширувида муҳимлик ва риск

Аудитда муҳимлик. Муҳимлик даражасини аниқлашда базавий кўрсаткичлар тизимини шакллантириш тартиби. Муҳимлик даражасини аниқлаш тартиби ва уни аудитда қўллаш. Муҳимлик даражасини аудитда қўллаш тартиби. Аудиторлик риски ва унинг юзага келиш сабаблари. Аудиторлик рискларнинг мақбул тўплами. Аудиторлик рисклар мақбул тўпламининг элементларини баҳолаш. Аудиторлик рискини аниқлаш модели. Аудиторлик рискига таъсир қилувчи омиллар. Муҳимлик даражаси ва аудиторлик риски тушунчаларининг ўзаро боғлиқлиги.

6-мавзу. Аудиторлик текширувида фирибгарликни аниқлаш

Фирибгарлик тушунчаси. Фирибгарлик учбурчаги. Фирибгарлик оқибатидаги муҳим бузиб кўрсатишнинг рискини аниқлаш ва баҳолаш. Молиявий ҳисоботдаги фирибгарликлар. Фирибгарликни олдини олиш ва аниқлаш. Фирибгарлик аниқланганида аудиторнинг ҳатти-ҳаракати. Аудитор учун келишувни давом эттириш имконсизлиги.

7-мавзу. Аудиторлик текшируви жараёнида ички назорат тизимини ўрганиш ҳамда баҳолаш

Текшириладиган корхона (мижоз) фаолиятини ўрганиш. Бухгалтерия ҳисобининг ташкил этилишини ўрганиш. Корхона бухгалтериясининг ташкилий тузилмаси, ташкилий тузилмада кўрсатилган ҳар бир ходимнинг вазифалари ва масъулиятларининг баёни; ҳисоб циклининг муҳим участкалари бўйича ҳужжатлар айланиш режа-графигини текшириш. Корхона ҳисоб сиёсатини ўрганиш. Ички назорат тизимини ташкил этишда қўйиладиган мақсадлар. Ички назорат тизимининг моҳияти ва уни ўрганишдан мақсад. Ички назорат тизимининг элементлари. Ички назорат тизимини ўрганиш ва баҳолашни ҳужжатлаштириш. Аудит стратегиясини ишлаб чиқиш. Назорат рискини баҳолаш.

8-мавзу. Аудиторлик далиллар

Аудиторлик далилларининг моҳияти ва унинг ишончлилигини белгиловчи мезонлар. Эксперт ишларидан ва бошқа аудитор иши натижаларидан далил сифатида фойдаланиш хусусиятлари, аудиторлик текшируви босқичларида далилларни тўплаш тартиби, хўжалик субъектлари томонидан текшириладиган ҳужжатларни аудиторларга тўлиқ ҳажмда тақдим этилишини таъминлаш тартиби, далилларни тўплашда молиявий ҳужжатлардаги номувофиқликларни аниқлаш кетма-кетлиги

9-мавзу. Таҳлилий амаллар

Таҳлилий амаллар мазмуни ва уларни қўллаш мақсадлари. Таҳлилий амаллар турлари тавсифи. Аудиторлик текшируви босқичларида таҳлилий амалларни бажариш тартиби. Таҳлилий амаллар натижаларидан фойдаланиш ва улар самарадорлигини баҳолаш хусусиятлари. Аудиторлик танлаш мазмуни ва уни амалга ошириш тартиби. Аудиторлик текширувида фирибгарликни аниқлаш амаллари тавсифи

АУДИТНИНГ ХАЛҚАРО СТАНДАРТЛАРИ (2-МОДУЛ)

10-Мавзу. Аудит ўтказиш жараёнида маълумотларни йиғиш ва умумлаштириш бўйича аудитнинг халқаро стандартлари

Аудитнинг халқаро стандартларининг, мазмуни, аҳамияти ва таркиби. Аудитнинг халқаро стандартларини мақсади ва умумий тамойиллари. Аудиторлик текширувини ташкил этиш билан боғлиқ стандартлар. Аудиторлик текширувини ўтказиш билан боғлиқ стандартлар. Аудит ўтказиш жараёнида маълумотларни йиғиш ва умумлаштириш бўйича аудитнинг халқаро стандартлари. Аудит ўтказувчи шахс томонидан қонун ва меъёрий ҳужжатларга амал қилинишини аниқлаш. Хато ва фирибгарликлар мавжуд ҳолат ва жараёнларни таҳлил қилиш.

Молиявий ҳисобот санасидан сўнг рўй бериши мумкин бўлган ҳолатларни баҳолаш. Аудит ўтказувчи шахс фаолияти узлуксизлигини баҳолаш.

11-Мавзу. Аудиторлик хулоса ва таклифларининг халқаро стандартлари

Аудиторлик текширувлар натижаларини умумлаштириш ва баҳолаш. Аудиторлик ҳисоботи ва унинг таркиби. Молиявий ҳисобот бўйича аудиторлик хулосалари ва уларнинг турлари. Текширувдан ўтказилаётган молиявий ҳисобот таркиби бўйича таққослаш ўтказиш усуллари. Молиявий ҳисобот таркибига кирувчи илова ва тушунтиришлар, уларни баҳолаш тартиби. Аудитнинг махсус жабҳалари. Махсус аудит топшириқлари юзасидан аудиторлик ҳисоботлари. Истиқбол учун тайёрланган молиявий маълумотни текшириш. Компютерли маълумотлар тизими муҳитида аудит ўтказиш хусусиятлари. Халқаро аудиторлик назорати амалиёти йўриқномасидаги бошқа саволлар.

АУДИТ (3-МОДУЛ)
АКТИВЛАР ВА МАЖБУРИЯТЛАР АУДИТИ

12-мавзу. Таъминот жараёни аудити

Таъминот жараёни аудитини ташкил қилиш. Мол етказиб берувчи ва пудратчилар билан ҳисоб-китоблар аудити. Асосий воситалар киримига доир муомалаларни ҳужжатлаштириш, счётларда акс эттиришнинг тўғрилигини текшириш. Номоддий активлар кирими ҳисоби тўғрилигини текшириш. Товар-моддий заҳиралар кирими ҳисобини текширишнинг хусусиятлари. Товар-моддий заҳираларни кирим қилиш ва ишлаб чиқаришга сарфлаш вақтида баҳолашнинг тўғрилигини текшириш.

13-мавзу. Ишлаб чиқариш жараёни аудити

Ишлаб чиқариш жараёнининг мазмуни. Корхона фаолиятида ишлаб чиқариш жараёни аудитининг мақсади, вазифалари ва ахборот манбалари. Корхонада ишлаб чиқариш харажатлари аудитини ўтказишни режалаштириш. Корхона фаолиятида ишлаб чиқариш харажатлари аудитини ўтказиш тартиби. Текширув жараёнида олинган маълумотлар асосида ишлаб чиқариш харажатлари аудити натижаларини умумлаштириш.

14-мавзу. Меҳнат ҳақи ҳисоби ва тўлаш жараёни аудити

Ходимлар билан ҳисоб-китоблар аудитининг меъёрий асослари. Акциодорлик жамиятларида меҳнат ҳақи бўйича ҳисоб-китоблар аудитининг мақсади, вазифалари ва манбалари. Меҳнат ҳақи бўйича ҳисоб-китоблар аудитини режалаштириш босқичи. Ходимлар билан меҳнат ҳақи ва бошқа муомалалар бўйича ҳисоб-китобларни текшириш.

15-мавзу. Мажбуриятлар аудитининг хусусиятлари

Мажбуриятлар аудитининг мақсади, вазифалари ва маълумот манбалари. Бюджет ва бюджетдан ташқари фондларга тўловлар бўйича мажбуриятлар аудити. Мол етказиб берувчи ва пудратчилар билан ҳисоблашиш муомалалари аудити. Харидор ва буюртмачилар бўйича мажбуриятлар аудитининг хусусиятлари. Банк кредитлари ва ижара муомалалари бўйича мажбуриятлар аудитини ўтказиш тартиби.

АУДИТ (4-МОДУЛ)
ХУСУСИЙ КАПИТАЛ ВА МОЛИЯВИЙ НАТИЖАЛАР АУДИТИ

16-мавзу. Хусусий капитал шаклланиши ва тақсимланиши ҳамда таъсисчилар билан ҳисоблашишлар аудити

Хусусий капитал аудитининг мақсади, вазифалари ва маълумот манбалари. Устав капитали аудитининг хусусиятлари. Таъсис ҳужжатларини текшириш тартиби. Қўшилган ва резерв капитали аудитини ўтказиш тартиби. Тақсимланмаган фойданинг шаклланиши ва тақсимланишининг аудити. Хусусий капитал аудити натижаларини ҳужжатлаштириш ва баҳолаш тартиби

17-мавзу. Молиявий натижалар аудити

Хўжалик юритувчи субъектлар молиявий натижалари аудитининг мақсади, вазифалари ва маълумот манбалари. Маҳсулот(иш, хизмат)ларни сотилиши ва ундан кўрилган молиявий натижалар аудитининг хусусиятлари. Харидорлар ва буюртмачилар билан ҳисоб-китоблар

аудити. Асосий фаолиятдан олинган бошқа даромадларни текшириш тартиби. Якуний молиявий натижа аудитининг хусусиятлари.

ИЧКИ АУДИТ АСОСЛАРИ (5-МОДУЛ)

18-мавзу. Ички аудит хизматини ташкил этиш

Ички аудит тушунчаси, унинг мақсад ва вазифалари. Ички аудит турлари, унинг ташқи аудит ва тафтиш комиссиясидан фарқли жиҳатлари. Ички назорат хизматини ташкил этиш шакллари. Корхоналарда ички аудит хизматини ташкил этиш босқичлари. Ички аудитнинг корхонанинг бошқа хизматлари ва бўлимлари билан ўзаро боғлиқлиги. Ички аудит хизматининг функциялари, ҳуқуқлари ва мажбуриятлари. Ички аудиторларга қўйилган малакавий ва ахлоқий талаблар. Ички аудиторлик текширувини автоматлаштириш хусусиятлари.

19-мавзу. Ички аудитни ўтказиш хусусиятлари

Ички аудит методикасининг хусусиятлари. Ички аудит жараёнида бухгалтерия ҳисоби ва ички назорат тизимини ўрганиш. Ички аудитни ўтказиш босқичлари тавсифи. Мулк ва мажбуриятлар инвентаризацияси. Ҳисобнинг алоҳида бўлинмаларида ички аудитни ўтказиш тартиби. Ички аудит иши натижаларини ҳужжатлаштириш ва баҳолаш тартиби.

Амалий машғулотлар мультимедиа қурилмалари билан жиҳозланган аудиторияда бир академик гуруҳга бир профессор-ўқитувчи томонидан ўтказилиши зарур. Машғулотлар фаол ва интерфактив усуллар ёрдамида ўтказилиши, мос равишда муносиб педагогик ва ахборот технологиялар қўлланилиши мақсадга мувофиқ.

IV. Мустақил таълим ва мустақил ишлар

Мустақил таълим учун тавсия этиладиган мавзулар:

АУДИТ (1-МОДУЛ)
АУДИТНИНГ НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ

1. Ўзбекистон Республикаси молиявий назорат тизимида аудитнинг роли.
2. Аудиторлик ташкилотларининг ҳуқуқлари, мажбуриятлари ва жавобгарликлари.
3. Аудиторлик ташкилотларининг профессионал хизматлари.
4. Аудитор иши сифатини назорат қилиш.
5. Аудиторлик текшируви ишчи дастури.
6. Ички назорат тизимини ўрганиш.
7. Аудиторлик ташкилотининг иш ҳужжатлари.
8. Аудиторлик далиллари.
9. Бошқа аудиторларнинг иши натижаларидан фойдаланиш.

АУДИТ (2-МОДУЛ)
АУДИТНИНГ ХАЛҚАРО СТАНДАРТЛАРИ

1. Иқтисодий муносабатлар тизимида аудитнинг халқаро стандартлари ўрни ва аҳамияти.
2. Аудитнинг халқаро стандартларини синфлаштириш ва Ўзбекистон Республикасида қўллаш масалалари.
3. Молиявий ҳисобот ва аудитнинг халқаро стандартлари ўзаро алоқадорлиги ва боғлиқлиги.
4. Халқаро амалиётда аудитор этикаси.
5. Аудитнинг халқаро стандартларини мақсади ва умумий тамойиллари.
6. Ички назорат тизими ва таваккалчиликни баҳолаш.
7. Аудиторлик текширувини хужжатлаштириш.
8. Аудитда танлаш ва танлов ўтказиш усуллари.
9. Аудит ўтказиш жараёнида бошқа шахсларнинг малумотларидан фойдаланиш.
10. Текширилувчи субъект раҳбариятининг билдиришнома ва аризалари.
11. Аудит ўтказувчи шахс томонидан қонун ва меъёрий ҳужжатларга амал қилинишини аниқлаш.
12. Хато ва фирибгарликлар мавжуд ҳолат ва жараёнларни таҳлил қилиш.
13. Молиявий ҳисобот санасидан сўнг рўй бериши мумкин бўлган ҳолатларни

баҳолаш.

14. Аудит ўтказувчи шахс фаолияти узлуксизлигини баҳолаш.
15. Аудит иш сифати назоратини ўтказиш усуллари.
16. Молиявий ҳисобот бўйича аудиторлик хулосалари.
17. Текширувдан ўтказилаётган молиявий ҳисобот таркиби бўйича таққослаш ўтказиш усуллари.
18. Молиявий ҳисобот таркибига кирувчи илова ва тушунтиришлар, уларни баҳолаш тартиби.
19. Аудитнинг махсус жабҳалари.
20. Махсус аудит топшириқлари юзасидан аудиторлик ҳисоботлари.
21. Истиқбол учун тайёрланган молиявий маълумотни текшириш.
22. Аудитнинг халқаро стандартлари асосида аудитга хизмат кўрсатиш.
23. Молиявий ҳисобот кўламини аниқлаш.
24. Келишилган усулларни қўллаш. Молиявий маълумот тайёрлаш.
25. Аудит ўтказиш жараёнида компютерли маълумотлар тизимини тушунтирувчи йўриқномалар.
26. Компютерли маълумотлар тизими муҳитида аудит ўтказиш хусусиятлари.
27. Аудиторнинг банклар билан алоқасини тартибга солувчи йўриқномалар.
28. Ташқи аудиторлар ва банк инспекторлари алоқалари.
29. Халқаро тижорат банклари аудити. Кичик корхоналар аудитининг хусусиятлари.
30. Халқаро аудиторлик назорати амалиёти йўриқномасидаги бошқа саволлар.

АУДИТ (3-МОДУЛ)
АКТИВЛАР ВА МАЖБУРИЯТЛАР АУДИТИ

Аудиторлик текширувлар натижаларини умумлаштириш ва баҳолаш.

2. Хўжалик усули ва пудрат усулида бажарилган таъмирлаш ишлари аудитининг хусусиятлари.
3. Номоддий активларга амортизация ҳисоблаш ва ҳисобда акс эттиришнинг тўғрилигини текшириш.
4. Молиявий инвестицияларнинг даромадлилиги, олинган даромадларнинг тўлиқ акс эттирилиши ва солиққа тортилишини текшириш.
5. Тугалланмаган ишлаб чиқаришни текшириш.
6. Тайёр маҳсулотларни жўнатиш бўйича муомалалар тўғрилигининг аудити.
7. Банкдаги махсус счётлардаги пул маблағлари синтетик ҳисобининг тўғрилиги ва тўлиқлигини текшириш.

АУДИТ (4-МОДУЛ)
ХУСУСИЙ КАПИТАЛ ВА МОЛИЯВИЙ НАТИЖАЛАР АУДИТИ

Таъсис ҳужжатларини текшириш.

2. Хусусий капитал шаклланиши ва тақсимланиши бўйича ҳисоб ҳужжатларини текшириш хусусиятлари.
3. Синтетик ва аналитик ҳисоб регистрлари аудити.
4. Давр харажатларини текшириш.
5. Молиявий фаолият буйича олинган даромадлар аудити.
6. Молиявий фаолият бўйича қилинган харажатлар аудити.
7. Соф фойда (зарар) шаклланиши аудити.

АУДИТ (5-МОДУЛ)
ИЧКИ АУДИТАСОСЛАРИ

1. Корхонани бошқариш тизимида молиявий назоратнинг ўрни.
2. Ички аудит тушунчаси, унинг мақсад ва вазифалари.
3. Ички аудит хусусиятлари ва ички аудит турлари.
4. Ички аудитни ташкил қилиш бўйича халқаро талаблар.
5. Ички аудитнинг Ўзбекистон Республикасида меъёрий тартибга солиш.
6. Ички аудит хизмати ходимларининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари.
7. Ички аудит хизматининг ишини режалаштириш.
8. Ички аудитнинг режаси ва дастурини тузиш.

	9. Аудиторлик текширувига тайёргарлик кўриш. 10. Ички аудит методикасининг хусусиятлари. 11. Мулк ва мажбуриятлар инвентаризацияси ва назорат, текширув ва ўлчов. 12. Алоҳида ҳужжатлар ва уларнинг бир турдаги ва ўзаро боғлиқ муомалалари бўйича уйғунлигини текшириш методлари. 13. Ички аудит жараёнида қўлланиладиган методлар тавсифи. 14. Бизнес-жараён тушунчаси, “Ишлаб чиқариш” бизнес жараёнининг ички аудити. 15. Ички аудит текшируви бўйича якуний ҳужжатни тузиш тартиби. 16. Аудит натижасида аниқланган камчиликлар ва хатоларни тўғрилаш бўйича чора-тадбирлар. 17. Кейинги аудиторлик назоратини ташкил қилиш. 18. Ички аудит хизмати ишининг самарадорлигини баҳолаш. Мустақил ўзлаштириладиган мавзулар бўйича талабалар томонидан рефератлар, мавзулар бўйича презентациялар тайёрлаш ва ўрнатилган тартибда тақдим этиш тавсия этилади.
3.	**V Фан ўқитилишининг натижалари (шаклланадиган компетенциялар)** Фанни ўзлаштириш натижасида талаба: - - аудиторнинг касбий фаолияти, аудит фанининг объекти, предмети ва усуллари, аудиторлик фаолиятини ташкил қилишнинг ҳуқуқий ва ташкилий асослари, аудиторлик касбига малакавий ва ахлоқий талаблар, аудитда муҳимлик тушунчаси ва аудиторлик риски, аудиторлик текширувларини режалаштириш, аудиторлик далилларни тўплаш жараёни, аудит халқаро стандартлари таркибини, халқаро бухгалтерлар федерацияси (ХБФ) ривожланиш тарихи, ривожланган мамлакатларда аудиторлик фаолиятининг хусусиятлари, аудиторлик текширувларини якуний босқичи, аудиторлик ҳисоботи ва хулосасини тузиш, узоқ муддатли активлар аудити, жорий активлар аудити, мажбуриятлар аудити, хусусий капитал аудити ва молиявий натижалар аудитининг хусусиятлари ҳақида ***тасаввур ва билимга эга бўлиши***; - аудитда муҳимлик ва риск даражаларини аниқлаш, аудиторлик текширувини режалаштириш, бизнес жараёнлар бўйича аудиторлик текширувни ташкил этиш, текширувлар жараёнида таҳлилий амалларни қўллаш, аудитнинг халқаро стандартлари асосида муҳимлик ва риск даражаларини аниқлаш, аудитнинг халқаро стандартлари асосида ички назорат тизимини ўрганиш ва баҳолаш, аудиторлик текширувининг якуний ишчи ҳужжатларини шакллантириш, аудиторлик ҳисоботи ва аудиторлик хулосасини тайёрлаш ва тузиш бўйича ***кўникмаларига эга бўлиши***; - талаба аудит жараёнида аудиторлик усуллари ва амалларини қўллаш, хорижий аудиторлик компаниялари иш тажрибаларидан Ўзбекистонда фойдаланиш имкониятларини белгилаш, аудиторлик текшируви натижалари бўйича аудиторлик ҳисоботи ва хулосасини тузиш ва аудит хизмати иш самарадорлиги баҳолаш малакасига ***эга бўлиши керак.***
4.	**VI. Таълим технологиялари ва методлари:** • маърузалар; • интерфаол кейс-стадилар; • семинарлар (мантиқий фиклаш, тезкор савол-жавоблар); • гуруҳларда ишлаш; • тақдимотларни қилиш; • индивидуал лойиҳалар; • жамоа бўлиб ишлаш ва ҳимоя қилиш учун лойиҳалар.
5.	**VII. Кредитларни олиш учун талаблар:** Фанга оид назарий ва услубий тушунчаларни тўла ўзлаштириш, таҳлил натижаларини тўғри акс эттира олиш, ўрганилаётган жараёнлар ҳақида мустақил мушоҳада юритиш ва жорий, оралиқ назорат шаклларида берилган вазифа ва топшириқларни бажариш, якуний назорат бўйича ёзма ишни топшириш.
6.	**Асосий адабиётлар** 1. Аудит: Учебник для бакалавров/ А. Е. Суглобов, Б. Т. Жарылгасова, В. Ю. Савин и др.; под ред. д. э. н., проф. А. Е. Суглобова. - М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2015. - 368 с. 2. Файзиев Ш.Н., Дусмуратов Р.Д., Каримов А.А., Қўзиев И.Н., Авлокулов А.З. Аудит: Дарслик -Т.: “Iqtisod-Moliya”, 2015 й. – 430 б.

	3. Туйчиев А., Қўзиев И., Авлоқулов А., Шеримбетов И., Авазов И. Аудит. Дарслик. – Т.: “Iqtisod-Moliya”, 2019. – 530 б. 4. Қўзиев И.Н., Туйчиев А., Хожиев М., Якубов М. Внутренний аудит. “Iqtisod-Moliya”, 2018 г. – 252 стр.” 5. Қўзиев И., Авлоқулов А., Шеримбетов И. Ички аудит. Ўқув қўлланма-Т.: «Иқтисод-молия», 2015. – 220 б. 6. Қўзиев И., Туйчиев А., Хожиев М., Якубов М. Внутренний аудит. Учебное пособие. –Т.: “иқтисод-молия”, 2019. – 420 с. 7. Кеворкова Ж. Международные стандарты аудита. Учебник и практикум. М:. «Юрайт» 2017. 464 стр. 8. Ҳамдамов Б.К. Аудитнинг халқаро стандартлари. Дарслик. –Т.: ТМИ. 2020 йил. 281 бет. **Қўшимча адабиётлар** 1. Аудит: учебник для среднего профессионального образования / Н. А. Казакова [и др.] ; под общей редакцией Н. А. Казаковой. - 3-е изд., перераб. и доп. - Москва: Издательство Юрайт, 2019.- 409 с. 2. Файзиев Ш.Н., Каримов А.А. Аудит. Учебное пособие. –Т.: “IQTISOD-MOLIYA”, 2013. - С. 157-158. 3. Шеремет А.Д., Суйц В.П. Аудит. Учебник - М.: ИНФРА-М, 2009. -456 Аренс А., Лоббек Дж. Аудит. Пер. с англ. под ред. Я.В. Соколова. - М.: Финансы и статистика, 2013. -560с. 4. Файзиев Ш.Н., Каримов А.А. Аудит. Учебное пособие. –Т.: “IQTISOD-MOLIYA”, 2013. - С. 157-158. 5. Каримов А., Исломов Ф., Авлоқулов А. Халқаро аудит. Дарслик. –Т.: ИҚТИСОД-МОЛИЯ, 2015. -348 б. 6. Штефан, М. А. Аудит: учебник и практикум для среднего профессионального образования /М. А. Штефан, О. А. Замотаева, Н. В. Максимова; под общей редакцией М. А. Штефан. - Москва : Издательство Юрайт, 2019. - 298 с. 7. Абдиева Н.Ш. Ўзбекистон темир йўллари акциядорлик жамияти корпоратив бошқарув тизимида ички аудит: назария ва амалиёт. Монография. –Т.: Iqtisod va moliya, 2018.-160 б. **Ахборот манбалари** 1. www.lex.uz (Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси) 2. http://www. ziyonet.uz (Axborot ta’lim tarmog‘i) 3. https://www.naab.uz. – Ўзбекистон Республикаси Бухгалтерлар ва аудиторлар миллий асосиациясининг расмий сайти 4. http://uzaudit.uz- Ўзбекистон Республикаси Аудиторлар Палатаси расмий Сайти 5. www.mf.uz (Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги расмий сайти). 6. https://www.theiia.org. - Халқаро ички аудиторлар институти(The institute of internal auditors of North Amerika)нинг расмий сайти. 7. https://www.aicpa.org-Америка дипломли жамоатчи бухгалтерлар институти расмий сайти. 8. https://www.pwc.com-Global Annual Report расмий сайти. 9. http://www/iia-ru-Россия Федерацияси ички аудиторлар институти расмий сайти.
7.	Фан дастури Олий ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълими йўналишлари бўйича Ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи Кенгашнинг 202__ йил “___”_________ даги ____ -сонли баённомаси билан маъқулланган. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 202__ йил “___” _____даги ______ - сонли буйруғи билан маъқулланган фан дастурларини таянч олий таълим муассасаси томонидан тасдиқлашга розилик берилган.
8.	**Фан/модуль учун маъсулар:** И.И.Мелиев - ТМИ, “Аудит ва иқтисодий таҳлил” кафедраси доценти, PhD М.С.Хожиев – ТМИ, “Аудит ва иқтисодий таҳлил” кафедраси доценти, PhD
9.	**Тақризчилар:** Каримов Н.Ф. - Ўзбекистон Аудиторлар Палатаси Марказий Кенгаши раиси, и.ф.д.,

	профессор *(кадрлар буюртмачиси)* Хажимуратов Н.Ш. - ТДИУ, “Молиявий таҳлил ва аудит” кафедраси мудири, PhD., доцент *(турдош ОТМдан)*